

Kasvohalvaus (Bellin pareesi)

Lääkärikirja Duodecim

18.2.2023

Neurologian erikoislääkäri Sari Atula ja korva-, nenä- ja kurkkutautien erikoislääkäri Timo Atula

- Yleistä
- Kasvohalvauksen oireet
- Kasvohalvauksen itsehoito
- Milloin hoitoon
- Kasvohalvauksen hoito ja ennuste
- Kasvohalvauksen ehkäisy
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- Kasvohalvaus johtuu kasvohermon toiminnan häiriöstä, jolloin saman puolen kasvojen lihastoiminta heikkenee tai häviää.
- Tavallisesti mitään erityistä syytä kasvohalvaukseen ei ole osoitettavissa. Tällöin halvausta kutsutaan Bellin pareesiksi.
- Kasvohalvauksessa heikentyy koko saman kasvonpuoliskon lihaksisto, kun taas aivoverenkiertohäiriössä heikentyy vain alempi kasvonpuolisko, mikä näkyy pelkän suunpielen roikkumisena.
- Tila on hyvänlaatuinen ja ohittuu normaalisti kokonaan muutaman kuukauden sisällä.

Yleistä

Yleisin kasvohalvauksen syy on niin sanottu Bellin pareesi, jossa kasvohermon toiminta häiriintyy aivojen ulkopuolisella kulkureitillä. Aivoista lähtevä kasvohermo kulkee mutkikasta luukanavaa pitkin osin lähellä korvakäytävää ja pienikin hermoon kohdistuva ärsytys voi aiheuttaa sen toiminnan häiriön.

Sen syytä ei tunneta, mutta yhdeksi aiheuttajaksi on epäilty herpes-virusta.

Siihen sairastuu vuosittain 2–3 henkeä 10 000 ihmistä kohden. Siten noin joka 60. suomalainen saa kasvohermohalvauksen elämänsä aikana.

Mikäli muiden hermojen häiriöitä ei ole todettavissa, on syy lähes poikkeuksetta ainoastaan kasvohermon alueella, ei aivoissa.

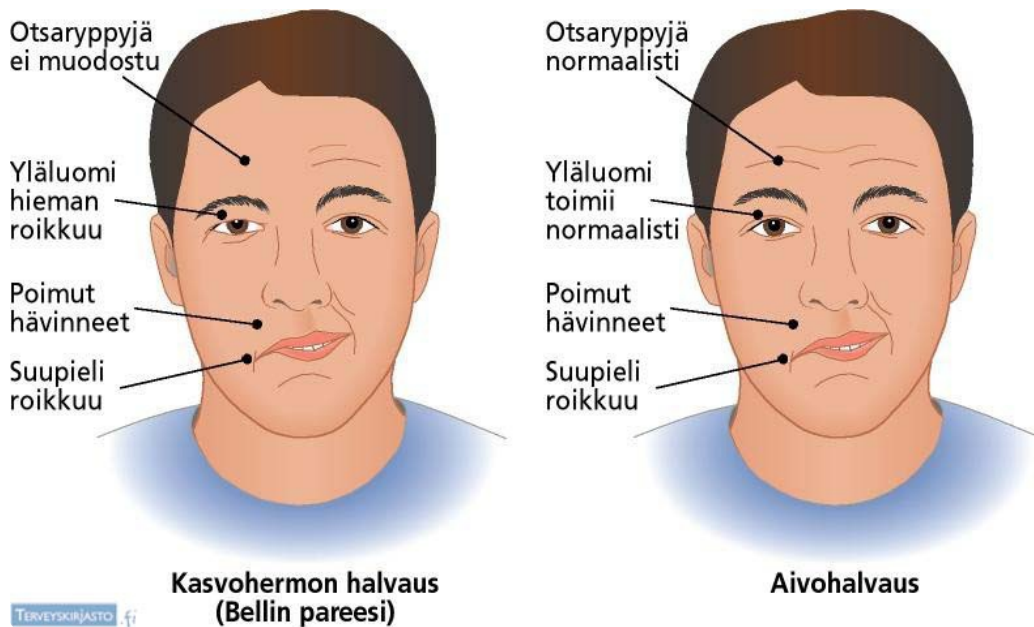
Kasvohermon toiminta voi joskus häiriintyä myös muista syistä. Näin voi tapahtua punkkien levittämän [borrelioosin](#) tai kasvojen alueella esiintyvän [vyöruusun](#) yhteydessä.

Kasvohalvauksen oireet

Bellin pareesiin liittyvä kasvohalvaus alkaa melko nopeasti ja saavuttaa huippunsa 2–3 päivän kuluessa.

Halvaus näkyy toisella puolella kasvoja suupielen roikkumisena ja nenän ja suupielen ryppyjen oikenemisena. Lisäksi silmäluomea on vaikea sulkea kunnolla ja otsanrypyt siliävät (kuva [1](#)).

Kasvojen kosketustunto on tallella, mutta iho saattaa tuntua puutuneelta. Makuaistissa saattaa esiintyä häiriöitä.

Kuva 1. Kasvohermon halvaus. Oikean puolen kasvohermon halvaus (Bellin pareesi, ks. [Kasvohermon halvaus \(Bellin pareesi\)](#)). Käsvojen toisen puolen lihakset ovat kokonaan toimimattomat: oikea suupieli roikkuu, suun juonteet ovat silinneet, oikea yläluomi hieman roikkuu, ja otsaryppyjä ei muodostu. Kun halvaus johtuu aivojen alueen verenkiertohäiriöstä, se on osittainen ja ilmenee vain kasvojen alaosassa. Silmäluomi ei roiku ja otsarypyt ovat näkyvissä myös halvaantuneella puolella.

Suurena ja pienennä napsauttamalla kuvaa

Aivohalvaus aiheuttaa tyypillisesti vastakkaisen puolen suupielen roikkumisen, mutta silmäluomi ei roiku ja otsaa pystytään rypistämään normaalisti. Tämä johtuu siitä, että kasvojen yläosan hermotus tapahtuu aivojen molemmilta puolilta.

Lisäksi aivoveräisessä kasvohalvauksessa esiintyy aivoverenkiertohäiriöstä riippuen yleensä muitakin [aivohalvauksen](#) oireita. Nämä kaksi tilannetta on siis useimmiten helppo erottaa toisistaan.

Kasvohermon halvauksen itsehoito

Bellin pareesin kulkuun ei voi itse vaikuttaa. Silmäluomen halvauksen vuoksi silmä ei aina sulkeudu kokonaan. Tällöin on vaarana silmän sarveiskalvon vaurio kuivumisen vuoksi.

Silmää kostutetaan tipoilla ja silmän räpytystä voi auttaa sormella, mutta on varottava raapaisemasta kynnellä sarveiskalvoa. Yöksi laitetaan pitkävaikutteisimpia silmätippoja tai -voiteita.

Jos luomi jää raolle, kannattaa luomi sulkea lisäksi yöksi ihoystävällisellä, apteekista saatavalla ihoteipillä.

Milloin hoitoon

Kun todetaan kasvohalvauksen oireita, pitää hakeutua saman päivän aikana päivystykseen. Lääkehoito tehoaa parhaiten nopeasti aloitettuna.

Kasvohermon halvauksen hoito ja ennuste

Kasvohermon halvauksen vuoksi on aina hakeuduttava lääkäriin sen syyn selvittämiseksi. Jos kyseessä on tyypillinen kasvohermon halvaus ilman muita hermo-oireita, erityisiä tutkimuksia ei tarvita. Muissa tapauksissa tehdään pään kuvantaminen. Jos halvaukselle löytyy syy, hoito on aiheuttajan mukainen.

Bellin pareesiin ei ole parantavaa hoitoa. Tila yleensä paranee itseksensä.

Varhaisvaiheessa aloitetulla kortisonihoidolla voidaan edistää paranemista.

Viruslääkkeistä ei ole todettu olevan hyötyä, ellei kyseessä ole vyöruusun aiheuttama tilanne. Jos silmäluomi ei sulkeudu, tarvitaan sarveiskalvon suojaamiseksi kostuttavia silmätippoja ja tilan pitkittyessä ehkä mahdollisesti muitakin luomea korjaavia toimenpiteitä. Jos halvaus on täydellinen, silmä voidaan teipata kiinni tai käytetään suojakupua silmän päällä.

Jos Bellin pareesi on vain osittainen, 95 % potilaista parantuu täysin. Täydellisenkin halvauksen jälkeen yli puolet potilaista paranee kokonaan ja lopuistakin suurin osa hyvin tai kohtalaisesti. Kolmasosalle jää joitain kasvolihasten toiminnan häiriöitä.

Kasvohalvauksen ehkäisy

Bellin pareesiin ei tunneta ehkäisykeinoja.

[Borrelioosiin](#) liittyvää kasvohalvausta voidaan tehokkaasti estää taudin hoidolla heti punkin pureman jälkeen, mikäli se havaitaan jo tuolloin.

Aiemmat kirjoittajat: Sisätautien erikoislääkäri Pertti Mustajoki

Artikkelin tunnus: dlk00695 (026.031)

© 2023 Kustannus Oy Duodecim